

BERÄTTELSEKORT

- Aliya
- 30 år
- etnisk minoritet (somalier)
- religion

Jag är 30 år och ensamstående mamma till tre barn. Jag och min man skiljde oss för fem år sedan. Vi kom tillsammans till Finland som flyktingar med våra två äldsta barn då jag var 20 år och barnen 2 och 1 år gamla. Jag stannade hemma med barnen i flera år. Finska lärde jag mig ordentligt först efter skilsmässan. Nu studerar jag till närvårdare och får snart min examen. Jag är lite ängslig över att söka jobb eftersom jag hört att man mycket hellre anställer finländare än personer med utländskt utseende, även om det finns en massa jobb.

När jag var gift umgicks jag egentligen bara med andra somalier. Vi var många som bodde på samma område och hade barn i samma ålder, så det föll sig naturligt att tillbringa tid tillsammans. Ibland känns det som om alla finländare är rasister. Man har spottat på mig och barnen i bussen. Barnen är rädda för att röra sig ensamma utomhus eftersom vuxna människor kan ropa till dem. Via mina studier har jag också lärt känna trevliga finländare, men mest har jag kontakt med andra somalier i Finland. De förstår att jag inte vill gå till baren och att jag bär huvudduk för att jag själv vill det. Ändå vill jag hitta en arbetsplats och föregå med gott exempel för mina barn.

Av barnen är dottern duktig i skolan och har trevliga kompisar från alla slags familjer. Hon tillbringar mycket tid med sina kompisar och vill göra allt på samma sätt som de gör. Jag hoppas ändå att hon inte överger sin egen kultur och religion. Jag vill gärna att hon bär hijab, men det är upp till henne själv. Jag är lite bekymrad över mina söner, för jag har sett hur det går till när äldre pojkar hänger på stan. Jag vill att de ska ha trevliga hobbyer, men allt är så dyrt. På fotbollsplanen i närheten hålls fotbollsträningar för invandrare, men pojkarna är inte så värst intresserade av fotboll. De har bott hela sitt liv i Finland och identifierar sig i första hand som finländare och först i andra hand som barn till invandrare.

BERÄTTELSEKORT

- Asim
- 31 år
- etnisk minoritet (irakier)
- religion (muslim)
- sexuell orientering

Jag kommer från Irak och flydde till Finland undan förföljelser och våld. Under studietiden var jag med och grundade ett parti för unga. Det hade redan fallit i glömska, men när polisen fick nys om min homosexualitet fick de även upp ögonen för min aktivism. De sista åren i Irak måste jag hela tiden vara på min vakt, jag arresterades flera gånger och milisen hotade mig och min familj. Min yngre bror kidnappades och hotades eftersom han var "bror till en syndare". När våldet mot homosexuella ökade och en nära vän dödades, bestämde min familj att jag måste söka mig till trygghet. De kunde inte riktigt acceptera min sexuella läggning och pressades av släkten att bryta kontakten med mig.

Jag ville till Finland eftersom jag hade hört att här inte finns så många irakier. På förläggningen visade det sig dock vara felaktig information. Jag fann mig åter i samma situation som i mitt hemland: jag fruktade för mitt liv eftersom de andra misstänkte att jag är homosexuell. Hotelserna fortsatte. Jag sov dåligt och på kvällen radade jag alla möbler i en hög framför dörren för att inte bli misshandlad eller mördad i sömnen. Trots att jag bad om det flera gånger flyttades jag inte bort från förläggningen.

Först efter att ha diskuterat min situation med en frivilligarbetare på förläggningen fick jag inkvartering i en familj. Då kunde jag äntligen sova tryggt om natten. Min familj berättade för mig om Seta, och via föreningen har jag lärt känna människor och fått veta om homosexuellas rättigheter i Finland. Ni har det så bra ställt här. Därför är jag förvånad över att vissa finländska homosexuella har en så fientlig inställning till mig. Tydligt är homosexuella muslimer inte önskade i Finland, och inte svartskallar heller.

Efter ett överklagande fick jag mitt första uppehållstillstånd. Jag vill helst inte flytta till Helsingfors, för jag trivs bättre i mindre städer. Här känns det tryggt med ett lugnare tempo och kortare avstånd. För tillfället bor jag i stadens hyreslägenhet men det skulle vara trevligt med rumskamrater. På integrationskursen har jag lärt känna några andra utlänningar, men jag vågar inte riktigt vara mig själv. Via Seta har jag fått några vänner, men jag märker att det är svårt att lära känna en del av dem bättre på grund av mina dåliga språkkunskaper. Dessutom har alla så brått och inte riktigt tid för att knyta nya kontakter.

BERÄTTELSEKORT

- Biret
- 75 år
- etnisk minoritet (same)

Jag bor på ett servicehem i Enare dit jag flyttade efter att jag fick en infarkt och inte längre kunde bo hemma. Min man är död och mitt ena barn har flyttat söderut, medan det andra bor i närheten med sin familj. Min dotter och hennes familj besöker mig ofta och jag hälsar på hos dem.

Lyckligtvis får barnen numera tala samiska öppet. Förr tvingades barnen bo på elevhem långt hemifrån när skolan började. De fråntogs helt och hållet sitt eget språk. Om någon vuxen hörde att man talade samiska fick man ett straff, även om man inte alls förstod eller talade finska i början. Våra seder och vår kultur kritiserades öppet inför de andra barnen. Jag minns fortfarande hur hemskt det var att vakna på elevhemmet när det ännu var många månader kvar tills man fick åka hem. Det känns riktigt illa att se finländare på teve iklädda falska kopior av samedräkten gåkti bara för att roa turisterna, trots att man tidigare ville utplåna hela språket. Att de har mage!

Numera kan man fylla i många officiella papper också på samiska, men eftersom det var förbjudet att använda språket tidigare, lärde jag mig aldrig riktigt att läsa eller skriva på samiska. Ändå är samiska mitt språk. Hos läkaren och fysioterapeuten kan det ibland vara lite besvärligt när jag inte kan förklara mig på finska. Ibland glömmer jag bort sånt som jag inte genast kommit ihåg att fråga. Eller inte förstod, fast jag trodde det.

Helst hade jag bott hemma så länge jag ännu är klar i knoppen. Men det var lång väg till dottern och de andra, och de yngre jobbar och hade inte alltid tid att hjälpa. Här talar inte alla skötare samiska och förstår mig inte. Eftersom vi umgås varje dag skulle det vara trevligt om vi förstod varandra bättre.

BERÄTTELSEKORT

- Elisa
- 45 år
- etnisk minoritet (ingermanlänning)

Min pappa är rysk, men min mamma är ingermanlänning, liksom hennes båda föräldrar. Mamma och mina morföräldrar har sett till att den ingermanländska kulturen och det ingermanländska språket inte fallit i glömska i vår familj. Det har inte alltid varit lätt, för i Sovjetunionen betraktades ingermanlänningarna som andra klassens medborgare, som opålitliga. Mamma ville därför flytta till Finland så fort hon fick chansen. För henne var Finland ett slags drömmarnas land. Det kändes inte bra att se sina gamla föräldrar flytta ensamma till ett främmande land, så därför beslöt jag och min man oss för att flytta vi också, när vi en gång hade möjlighet. Vi hade många arbetsår kvar och tänkte att vi hade goda chanser att bygga upp ett liv och en karriär i Finland.

Jag studerade finska i ett års tid innan vi flyttade och tyckte själv att min finska var rätt så bra. Jag trodde att jag ganska snabbt skulle kunna fortsätta mitt jobb som lärare. I Finland fick jag ändå veta att min examen och min arbetserfarenhet inte räckte till utan att jag borde fortsätta studera. Sedan visade det sig att mina språkkunskaper inte var tillräckligt bra för högskolestudier. Jag har sökt jobb som skolbiträde många gånger men inte blivit vald. Idag arbetar jag som försäljare. Läraryrket var mitt kall, men jag tror knappast att jag kommer att jobba som lärare mer.

I Ryssland kände jag mig ibland allt för finsk men här tycker finländarna att jag är allt för rysk. Det har varit svårt att få finska vänner. I synnerhet när jag och min man rör oss tillsammans och talar ryska sinsemellan blir vi ibland otrevligt bemötta och det händer att någon ropar efter oss. Mamma och pappa har upplevt samma sak, och i synnerhet för mamma har det varit tungt. Via Ryssland-sällskapet har jag fått många ryska bekanta, men jag vågar inte ens föreslå något sådant för mamma. Mina föräldrar tillbringar mycket tid hos oss eller hemma hos sig.

BERÄTTELSEKORT

- Emilia
- 30 år
- före detta fånge
- missbruksproblem

Med facit i hand är det nog inte så konstigt att det gick som det gick i livet. Hemförhållandena var inte de bästa, liksom för många andra som suttit inne. Mina föräldrar var nästan alltid fulla eller bakfulla och vi hade aldrig pengar. I skolan försökte jag och min storasyster vara som alla andra, men nog visste ju alla vems föräldrar det var som söp där i baren i köpcentret.

I lågstadiet trivdes jag trots allt i skolan. Några lärare brydde sig verkligen om mig, det var lugnare än hemma och man fick mat varje dag. Med åren drogs jag ändå allt mer till kretsar där jag inte behövde skämmas för mina hemförhållanden. Skolan halkade ner på andra plats och spriten och drogerna kom med i bilden. Flera år gick i ett rus av missbruk och kriminalitet. Jag hamnade ibland i slagsmål, även om jag inte såg mig själv som en våldsam person när jag var nykter. Till slut hände det som ledde till att jag åkte fast.

Vissa berörs inte alls av att hamna i fängelse, men för mig var det en möjlighet att ta mig ur de gamla kretsarna. Jag var så trött på allt. Min storasyster, som jag alltid sett upp till, hade lyckats skapa sig ett bra liv trots de dåliga utgångspunkterna i livet och var säker på att jag också kunde göra det. Hon lovade hjälpa mig. Jag bestämde mig för att försöka på allvar. Jag begärde om att flyttas till en drogfri avdelning och lyckades få slut på missbruket. Jag började studera. Den regelbundna dygnsrytmen passade mig och det kändes som att saker och ting gick framåt.

När jag frigavs flyttade jag till samma ort som min syster för att undvika att springa på gamla bekanta och för att ingen skulle känna till min bakgrund. Jag fick till och med en studieplats. Ändå känns det som att alla genast ser varifrån jag kommer. Jag är rädd för att gå till butiken, för att inte tala om att lära känna nya människor. Min syster är fantastisk, men hon har förstås sitt eget liv här. Jag känner mig ofta väldigt ensam.

I detta läge hjälper det inte alls att jag anvisades ett stödboende i ett hus för före detta fångar. Jag vet inte heller när jag får fortsätta missbruksrehabiliteringen. Studierna börjar först om flera månader. Jag har inga inkomster och saknar kreditvärdighet, så jag har inget annat val än att bo kvar här. På arbetskraftsbyrån sade man rakt ut att man inte har någonting att erbjuda mig under mellanperioden, så det är bara att vänta. Ibland undrar jag nog om jag kommer att klara av det här.

BERÄTTELSEKORT

- Maria
- 19 år
- student
- handikapp
(cp-skada)

Hej! Jag heter Maria, är 19 år och blev student i våras. Jag är med i den lokala djurskyddsföreningen, har egen häst och rider. Till mitt liv hör också en CP-skada som jag i regel kommer väl till rätta med.

I skolan gick jag på vanlig klass och deltog i grundundervisningen. Matematiken var knepig: i högstadiet och gymnasiet kunde jag inte rita grafer till funktioner och inte fanns det någonting lämpligt datorprogram för det heller. Jag tyckte nog om att lära mig och var annars bra i skolan, fast det inte alltid var så roligt på grund av mobbningen. Det handlade mest om att bli lämnad utanför och att de andra barnen viskade bakom ryggen på mig, härmade mig och skrattade elakt. På internet och i stallet har jag ändå alltid haft kompisar. Via föreningsverksamheten har jag lärt känna jättetrevliga människor i olika åldrar och varit med och ordnat evenemang och jippon. Under den senaste tiden har det varit svårare att ta sig till mötena om kvällarna, eftersom jag inte alltid får skjuts.

Från barndomen har jag både bra och dåliga minnen från sjukhuset. Fysioterapin kunde ibland vara krävande, men terapeuten blev en viktig människa för mig. Hon var med när jag red för första gången som barn. Det var mindre trevligt att bli uppvisad för läkarstuderandena som en representant för sin skada, i bara underkläderna, att vridas och vändas på och gå fram och tillbaka. Som en följd av mobbningen var jag mycket blyg som barn och dålig på att säga nej, även när någonting inte alls kändes bra. Jag skäms fortfarande mycket över min kropp.

Efter gymnasiet har jag haft ett mellanår. Att hitta en studieplats har vållat mig lite huvudbry. Realämnen var min starka sida i gymnasiet och i något skede drömde jag om att läsa juridik. Min studiehandledare i gymnasiet var inte helt övertygad om att jag skulle klara mig inom juridiken, fast jag var bättre i skolan än många andra. Mina föräldrar är nog också lite tveksamma. De har båda gått i yrkesskolan och jobbar som företagare. De är kanske lite oroliga över att inte kunna hjälpa eller stödja mig med mina högskolestudier. Framtiden känns lite skrämmande. Tänk om jag aldrig får en studieplats eller ett jobb, och om jag blir mobbad också av mina studiekompisar?

BERÄTTELSEKORT

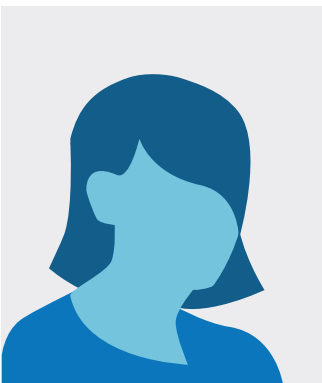
- Mats
- 40 år
- skada (hörselskada)

Jag är ganska säker på att jag hade nedsatt hörsel redan som barn. Ibland måste jag anstränga mig för att höra vad kompisarna sa, och under studietiden var det inte alltid så lätt att hänga med på föreläsningarna. Jag har ändå lärt mig att hantera olika situationer på mitt eget sätt. Jag klarade mina studier exemplariskt och fick genast ett jobb. Min egen idrottshobby och min uppgift som tränare för barn var min passion, och jag och min fru hade ett livligt socialt liv.

Under de senaste sju åren har jag jobbat med intressanta uppgifter i ett internationellt företag, där jag först avancerade bra i karriären. För några år sen märkte jag att det var svårt att höra särskilt engelska och finska i telefonen. Efter en tid upptäckte jag samma svårigheter att diskutera också på svenska. Jag fick en anmärkning på jobbet för att jag verkade frånvarande och kom med ologiska kommentarer till kunderna. I idrottshallar med hög ljudnivå kändes det helt omöjligt att höra vad lagkamraterna eller barnen sa. Kompisarna undrade varför jag missade passningar under matcher på grund av att jag inte hörde. Ibland såg jag också på elevernas föräldrar att jag svarade fel på deras frågor. Ändå räckte det länge innan jag sökte hjälp. När jag började dra mig ur sociala sammanhang och satt hemma med teven på full volym, blev min fru orolig och fick mig äntligen att gå till en läkare.

Jag har en hörselskada som inte går att operera. Läkaren rekommenderade hörapparat och andra hjälpmedel för mig, men min hörsel kan inte korrigeras helt och hållet ens med dem. Vi diskuterade det här på min arbetsplats under ett möte med företagshälsovården för att jag skulle få rätta hjälpmedel och andra skulle förstå vad det är fråga om. Bemötandet på arbetsplatsen var inte särskilt positivt. Det ansågs helt omöjligt att jag fortsätter i mina nuvarande uppgifter. Själv skulle jag ändå vilja försöka, för jag kan inte riktigt föreställa mig något annat arbete.

BERÄTTELSEKORT

- Susa
- 13 år
- transsexualitet

Jag är en helt vanlig flicka som tycker om att dansa och drömmer om att bli läkare. Men det finns en sak med mig som andra inte tycker är vanlig: fram tills att jag fyllde fem år var jag nämligen en pojke i andras ögon. Själv visste jag nog alltid att jag inte var det. Det tog ganska länge innan någon annan förstod. Jag var mycket arg och ledsen, fick raseriutbrott och skadade mig själv. När jag och mina föräldrar gick till en psykolog började alla bitar falla på sin plats. Jag tror nog att de ganska länge var förvirrade och kanske också lite ledsna över min situation. Men där fick vi i alla fall veta att det finns andra som jag och att det inte lönar sig att tvinga mig att vara pojke.

Via min danshobby har jag fått några bra kompisar. Vi går tillsammans ut och shoppar och far på dansläger. När jag är med dem är jag lycklig. Tyvärr finns det också personer i skolan och grannskapet som inte låter mig vara i fred, både flickor och pojkar. De kallar mig freak, och skällsorden och hotelserna haglar också på internet. Det hjälper inte att mina föräldrar varit och diskuterat till skolan flera gånger. Det är också mycket annat som är jobbigt: på vilken toalett ska jag gå, vilken gymnastiktimme ska jag delta i? Det dummaste är att jag enligt mina personuppgifter är en pojke, fast jag inte alls ser ut som det. Bibliotekarien eller biljettkontrollanten på bussen kan säga att jag inte är personen på kortet, eftersom det tillhör en pojke.

Just nu är jag lycklig när jag får dansa och hänga på stan med mina kompisar. Jag tycker om att lära mig nytt i skolan, fast det ibland är hemskt där. Jag har fina föräldrar som jag kan prata med och som förstår mig. Jag har också hittat en cool youtubestjärna på nätet som är en äldre kopia av mig. Jag är fruktansvärt rädd för att bli vuxen. Jag kommer att vara tvungen att gå igenom så mycket som andra inte behöver fundera på. Min kropp håller på att förändras och bli helt fel, och även om det finns läkemedel som skjuter upp puberteten får de inte ges till personer under 16 år i Finland.

BERÄTTELSEKORT

- Taisto
- 51 år
- etnisk minoritet (rom)

När jag var barn sålde min pappa begagnade bilar, och bilar har alltid intresserat mig. Bilarna blev också mitt yrke, efter att jag lämnat ungdomens dumheter bakom mig. Som liten trivdes jag helt bra i skolan, men sedan placerades jag på specialklass, varför vet jag inte. På den tiden var det visst kutym när det gällde romer. På specialklassen tappade jag intresset för skolan.

Jag skulle säkert ha blivit utan avgångsbetyg från grundskolan om jag inte varit så fast besluten att få veta mer om bilar. Lyckligtvis uppmuntrade pappa mig, han hade förstås en egen agenda. Jag gick om nionde klassen och fick sedan en plats i yrkesskolan. Först jobbade jag för pappa, men när han fick nog av bilhandeln sökte jag jobb på annat håll. Lyckligtvis kände jag en skolkompis som hade en reparationsverkstad. Han kände mig och visste att jag är en bra och skicklig kille. Efter att kompisen stängde verkstaden har jag sökt jobb på annat håll i ett par års tid. Trots min erfarenhet och mitt kunnande har jag inte ännu fått napp. Jag har funderat på om det beror på min ålder eller på att jag är rom. Det är svårt att ens få en arbetsintervju.

Barnen har flyttat hemifrån och jag och min fru letar efter en mindre bostad. Först sökte vi via stadens bostadsbyrå. Vi erbjöds en bostad en våning ovanför ett äldre romskt par, vilket inte passar sig i vår kultur. När vi inte kunde ta emot bostaden fick vi veta att man inte kan leta fram en ny bostad till oss eftersom vi tackat nej till den första. Då ringde vi en privat hyresvärd utifrån en annons. Hyresvärden kontrollerade våra kredituppgifter och vi kom redan preliminärt överens om att hyra bostaden. Men när vi åkte för att titta på bostaden kom hyresvärden på andra tankar. Han ansåg att hela bostadsaktiebolagets värde skulle sjunka om vi flyttade in.

Jag skulle även själv vilja fortsätta jobba men mest bekymrad är jag för barnen. Jag är rom och värdesätter vår kultur, men vad har de att se fram emot om de inte kan få ett jobb eller en bostad bara på grund av sitt namn?

BERÄTTELSEKORT - Anteckningar

A large white rectangular area with horizontal dashed lines, intended for taking notes.